

CORSENDONCA

Corsendonk® bier

Pater zacht en donker

Agnus pittig en blond

P208832
ISSN 0779-5785
Trimestriële tijdschrift
26ste jaargang
januari-februari-maart 2007

v.u.: Roger Van Mierlo
Draaiboom 4
2360 Oud-Turnhout

Kantoor van afgifte : 2360 Oud-Turnhout

VOOR AL UW FEESTEN

ALTA RIPPA

Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/45.01.01

VERZEKERINGSKANTOOR

JAN AERTS

ALLE VERZEKERINGEN

Kerkstraat 27 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/42.30.92

© **CORSENDONCA** : Alle artikels overgenomen uit ons driemaandelijks tijdschrift moeten de vermelding "Uit *Corsendonca*" dragen, met de jaargang, nummer, pagina en de naam van de auteur.

Omslag: Foto uit de oude doos met o.a. Louis Alen.

Als er lezers zijn die er personen op terug kennen laat het ons dan weten a.u.b. Noteer de namen en bezorg ze ons op het Hofke. Dank U

CORSENDONCA

Voorwoord

De eindejaarstentoonstelling 'De wondere wereld van poppen en beren' lokte nagenoeg 1600 bezoekers. De tentoonstelling kon rekenen op een zeer goede mond aan

mond reclame, en kende zodoende veel bijval. Een pluim voor Rita, Maria & Gi. Het was geen geschiedkundig overzicht maar een boeiend samenspel van diverse poppen, poppenhuizen en beren: karakterpoppen en patchwork van Maria Fleerackers, beren van Rita Helsen, poppenhuizen van vroeger en nu en kleurrijke verhalen van de Afrikaanse poppen van Gi Mateusen. Dit alles sfeervol aangebracht in het rustieke kader van het Hofke. Enkele tientallen theelichtjes brachten je mee in de sfeer van deze wondere wereld.

Op 13 januari was het een gezellige drukte rondom de **kerstboomverbranding**. Ook ditmaal waren de diverse standhouders weerom van de partij. Het zachte weer zorgde zelfs op 'de Hoogt' voor windstilte, zodat vele feestelingen er tot het einde bleven. Een jaarlijkse aanrader, een gezellige sfeer, waar jong en oud samen het oude gebruik van de zonnewende vieren.

Nu weten we al lang hoe het komt dat de seizoenen elkaar opvolgen. We weten dat na de winter de lente, de zomer en de herfst komen. We weten ook dat na de nacht de dag volgt. Dit alles heeft te maken met het draaien van de aarde rond haar eigen as en rond de zon.

CORSENDONCA

De dag waarop de nacht het langst is en de dag het kortst is 21 december.

Daarna worden de dagen langer. Het moment waarop de dagen langer worden noemt men 'winterzonnwende'. Heel lang geleden waren onze voorouders dolgelukkig als de dagen langer werden. En net als wij nu vierden deze mensen feest. Om de terugkeer van de zon te vieren, ontstaken ze vreugdevuren. Ze dansten en vierden feest om de overwinning op de winter te vieren. Nu verbranden de mensen hun kerstbomen. Deze kerstboomverbranding is ook nog steeds het symbool voor de overwinning op de duisternis. We zijn blij dat de donkere dagen verdwijnen en vieren de komst van de lente.

Op de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie voor de gemeentelijke raden gehouden op zondagvoormiddag 14 januari reikte men dit jaar voor het eerst de prijs '**Prijs van verdienste**' uit. Deze eerste prijs werd postuum toegekend aan Frans Quets (° Oud-Turnhout 3 juli 1941, + Oud-Turnhout 18 juni 2006). Voorzitter Walter Hendrix sprak namens de Cultuurraad de genodigden toe. Hij preeste de verdienste van Frans, en gaf daarna het woord aan Vic Hannes, een goede vriend van Frans Quets. De aangrijpende woorden van Vic zullen bij velen nog lang in het geheugen blijven. In deze Corsendonca kan u deze warme woorden van Vic aan zijn vriend Frans terugvinden. Ook wij hebben Frans gekend als een zeer gedreven man, altijd alert en ten dienste van anderen, een man met een luisterend oor.

Wie op vrijdagavond 19 januari door de Kerkstraat reed kon er niet naast kijken. In het 'Hofke van Chantraine' was er de inhuldiging van het beeld '**De Liereman**'. Bij de heraanleg van de Kerkstraat en de Van der Bekenlaan werd door de

CORSENDONCA

toenmalige schepen openbare werken Paul Versteylen, een budget voorzien voor het plaatsen van een kunstwerk. Schepen Versteylen had oog en oor voor kunstwerken. Paul zet hiermee een familietraditie verder. Zijn overgrootouders Ed. Glénisson en C.A. Peeters waren in 1874 de milde schenkers van de prachtige glasramen in de Sint-Bavokerk.

Het kunstwerk 'De Liereman' kwam tot stand uit een kunstopdracht vanuit de gemeente. Een begeleidingscommissie met afgevaardigden van het gemeentebestuur, bewoners van de omgeving, Cultuurraad, Toerisme Oud-Turnhout en onze heemkundekring Corsendonca, selecteerde de werken van diverse kunstenaars. De keuze viel op kunstenaar Roland Rens, die een beeld in brons voorstelde. Meer over Roland Rens kan je vinden in deze Corsendonca.

De tentoonstelling van kunstwerken van Roland Rens, in het Hofke van Chantraine, liep van 20 januari tot 18 februari.

Op donderdag 25 januari was er de '**Gedichtendag 2007**'. Een gezellige namiddag. De namiddag was een organisatie van het 'Hofke van Chantraine', in samenwerking met de Bibliotheek en Cultuurraad van Oud-Turnhout, Natuurpunt Educatie en Vormingplus Kempen. Vierhonderd kinderen van onze basisscholen Delta, Reuzepas, Salto en kinderen van Vibo uit Turnhout beleefden er een dagje poëzie. Coördinator Raf Wils leidde deze namiddag in goede banen. Een geslaagde filmimpresie naar aanleiding van deze dag door Gi Mateusen, Johny Dondeyne en Arne Dondeyne is te bekijken op de website van het 'Hofke van Chantraine'.

Van 2 maart tot 25 maart loopt in het 'Hofke van Chantraine' de tentoonstelling '**MONUMENTEN VAN STILTE**'.

CORSENDONCA

Fotografie van de stilte door de laureaten van de fotowedstrijd, met Dominique Van Huffel, laureaat Oud-Turnhout. In oktober 2004 werd de fotowedstrijd 'Fotografie van de Stilte' gelanceerd. Dit gebeurde naar aanleiding van de derde verjaardag van de officiële erkenning van een eerste stiltegebied in Vlaanderen (het proefproject Stiltegebied Dender-Mark) en van de open Monumentendag 'Van Nature een Monument'.

Het project ging uit van de gemeente en steden Galmaarden, Geraardsbergen en Ninove, van de provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant en van het Vlaamse Gewest. Het initiatief kreeg de steun van volgende gemeenten en steden met potentieel erkende stiltegebieden in Vlaanderen: Berlare, Bierbeek, Bornem, Brakel, Bree, Dendermonde, Diksmuide, Lanaken, Oud-Turnhout, Stekene, Tessenderlo en Wetteren. Bijna duizend fotografen uit Vlaanderen en Nederland namen in 2005 deel aan deze wedstrijd. Door een selectie van stille observaties voor een breder voetlicht te brengen, wou het project de bevolking bewust maken van de waarde van stilte, rust en ruimte, zowel in de publieke als in de persoonlijke levenssfeer. Dit opmerkelijke resultaat toont aan dat het stiltethema vandaag aan belangstelling wint. Winnaar werd de jonge Brugse fotografe Joke Floréal: zij maakte een foto van het verlaten ondergrondse treinstation Congres in Brussel.

De kerk van Sint-Bavo heeft een nieuw uurwerk. Enkele weken geleden is het oude uurwerk volledig weggenomen en vervangen door een nieuwe **wijzerplaat**. Het uitzicht vanaf de begane grond is hetzelfde als voorheen, behalve dat de wijzerplaat 's avonds verlicht is. Het oude uurwerk is door de kerkraad geschonken aan onze heemkundekring Corsendonca, waarvoor van harte dank. Het oude uurwerk heeft decennia

CORSENDONCA

lang de tijd aangegeven. Tijd is een kostbaar iets in een mensenleven. We vragen ons steeds af of we wel tijd genoeg zullen hebben. We tellen nu de tijd in seconden, minuten, uren, dagen, weken, maanden en jaren... We hebben een klok die dit alles gestandaardiseerd aangeeft. Dit is een internationale afspraak. Hierdoor kunnen we onze acties op elkaar afstemmen. Deze tijdsindeling is het gevolg van de waarneming van dag en nacht, zoals deze zich in de seizoenen voordoen op onze aarde. De plaats van de zon, maan en planeten heeft sterk meegespeeld. Deze tijd is meetbaar. Elke seconde is een fase in een oneindige kringloop, de kringloop van de eeuwigheid. De oude wijzerplaat geeft ons dus de tijd en de eeuwigheid. Net zoals bij ons levenseinde de tijd wordt omgezet naar eeuwigheid, zo laten we ook ons oude uurwerk restaureren. Kunstenaar Constant Grooten zal er borg voor staan dat onze klok in een kunstwerk overgaat van tijd naar eeuwigheid.

CORSENDONCA

Onze kring **Corsendoca** draait op volle toeren. Er wordt stevig gewerkt aan inventarisatie van boeken, doodsprentjes en foto's. Elke dinsdagnamiddag is Louis Cuylaerts in het Hofke van Chantraine om dit alles op punt te zetten. Indien je graag uw steentje wilt bijdragen, of een kijkje wilt nemen achter de schermen van onze kring, of gewoon eens wilt zien hoe we tewerk gaan, altijd welkom. Ludo van Wuytswinkel bundelt de parochieregisters in familie-verbanden. Hij werkt gedreven in stilte aan de genealogie van ons dorp. Jean Van Reusel, Raf Wils, Leo Van Hoogten, Roger Haeseldonckx, om er maar enkele op te noemen, brengen soms hun ganse dagen door in het Hofke voor de permanentiedienst bij tentoonstellingen. Herman Van Eyndhoven en Marc Berrens zijn steeds op zoek in oude archieven en bestanden. Met kennis van zaken weten ze dit prachtig te bundelen, zodat menig werk dan ook van hen komt. Leo Van Hoogten werkt met stiptheid aan de financiële kant van onze vzw, en verzorgt de distributie van dit blad. Roger Haeseldonckx en Jef Hens vertegenwoordigen onze Kring in de raad van bestuur 'Bezoekerscentrum Landschap de Liereman'. Roger Van Mierlo is de man die dit boekje en al onze boeken, altijd netjes op tijd, op PC uitwerkt, in boekvorm brengt, klaar voor drukwerk. Bea Geudens en Bert Segers ontvangen je in het Hofke van Chantraine. Ze kunnen je alles vertellen over toerisme en heemkunde. Ludo Hendrickx overloopt onze teksten en stuurt ze in de goede richting. Rudy Cornelis is als secretaris de man die alle verslagen noteert en alle uitnodigingen verzorgt, steeds in orde, dit naar de normen van de nieuwe wetgeving op de vzw.

Dit is slechts een kleine greep uit de werking van onze heemkundekring Corsendonca. Koken kost geld, ook voor onze Kring. In het verleden hebben we mogen rekenen op de

CORSENDONCA

gewaardeerde steun van Mevr. Van den Bergh-Van Ginneken en van de heer Harry Vogels. Ook mijn dank aan de sponsors van dit ledenblad: de familie Geenen van 'Alta Ripa', De heer Jan Aerts van het 'verzekeringskantoor Jan Aerts', De heer Jan Van Gestel van 'delta LLOYD', en de Familie Keersmaekers van 'Corsendonk bier'.

Als ik de werking zo overloop word ik rood van schaamte voor de beperkte bijdrage van mijn 'eigen inzet', dit als radertje van het geheel 'Corsendonca'.

Corsendonca is een puzzel, waarvan jij als **lid** ook een stukje bent. Dit stukje puzzel is nodig om onze werking volledig te maken. Ook in 2007 ben je lid van onze kring voor 8,5 euro, te storten op 646-6074380-60. Dan ben je er weer een heel jaar bij en ontvang je viermaal per jaar deze 'Corsendonca'.

Dank voor je hernieuwing, ook dank aan de nieuwe leden. Elk nieuw lid in 2007 ontvangt als welkom gratis ons 'Jubelboek', af te halen in het 'Hofke van Chantraine'.

Corsendonca is onze inzet in onze 'vrije tijd'. Corsendonca is 'tijd in het verleden, heden en toekomst'. Corsendonca is het aanvoelen van 'vrij van tijd'.

Dank voor het lezen, voor je tijd... neemt voor de rest van deze dag, ook voor jezelf, ... al is het maar voor even ... 'vrij van tijd'.

Jan Sels
Voorzitter

Activiteitenverslag 2006

Na een aantal drukke jaren dachten we dat het afgelopen jaar voor Corsendonca een rustiger werkjaar zou worden. Dit was echter helemaal niet zo. Zo stelden we immers in 2006 ons langverwachte Oud-Turnhouts kaartspel voor, rolde ons jubelboek van de persen en stelden we onze publicatie 600 jaar brouwerijen in Oud-Turnhout voor. Naast onze eigen verenigingswerking, werkten wij mee aan de verdere uitbouw van het Kunst- en erfgoedcentrum Het Hofke van Chantraine en het Natuureducatiecentrum De Liereman.

1. Corsendonca

Op zaterdag 14 januari namen we met een stand van onze kring deel aan de 22ste kerstboomverbranding. Er heerste een gezellige drukte. Onze stand werd verzorgd door onze medewerkers Roger Haeseldonckx en Leo Van Hooghten.

Tijdens de nieuwjaarsreceptie voor de vrijwilligers van de verenigingen en de gemeentelijke raden op zondag 15 januari kreeg Corsendonca uit handen van Schepen van Cultuur Greet Oris en Burgemeester Jef Kersemans de Cultuurprijs 2005 van de hand van Hilde Diricks uitgereikt. Rudy Cornelis en Roger van Mierlo namen deze prijs namens onze vereniging in ontvangst. Rudy Cornelis sprak de aanwezigen toe en dankte zowel de inrichters als alle bestuursleden die de afgelopen 25 jaar het Corsendonca-schip drijvende hielden. De Cultuurprijs drukt de officiële erkenning van de gemeentelijke overheid uit voor de bijzondere inspanningen en/of buitengewone verdiensten ten bate van de cultuurschepping en/of de

cultuurspreiding en of de cultuurpromotie. Het krijgen van deze prijs werd voor onze vereniging een perfecte afsluiter van 2005.

Op 2 maart hielden we onze statutaire algemene ledenvergadering. Tijdens deze vergadering werden het activiteitenverslag, het financiële verslag, het verslag van de commissarissen over het jaar 2005 en de begroting met het jaarprogramma over het jaar 2006 goedgekeurd.

Op 26 maart namen we met een stand van onze kring opnieuw deel aan de genealogische dag in de gemeentenzaal van Ravels-Eel. Deze dag werd georganiseerd in samenwerking met de heemkringen Amalia van Solms uit Baarle, De Vlierbes uit Beerse, Marcblas uit Merksplas, Nicolaus Poppelius uit Ravels-Weelde-Poppel, Rijkevorsel, de Heemkundige Werkgroep uit Reusel en Valkenswaard. Ook de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, afdeling Kempen en de Nederlandse Genealogische Vereniging verleenden hun medewerking. Het werd opnieuw een succes. Tijdens deze vijfde genealogische dag werd er een speciale tentoonstelling opgezet met bidprentjes van vóór 1900 en genealogische prentkaarten.

Op 2 mei vertegenwoordigde Rudy Cornelis onze kring op de algemene vergadering van de Cultuurraad.

Op 12 mei werd in de raadzaal van het gemeentehuis het Oud-Turnhouts kaartspel voorgesteld. Het aan 1 euro verkrijgbare kaartspel werd mede dankzij onze sponsor Harry Vogels en onze fotograaf Ton Wiggeraad een enorm succes. Alle 1600 beschikbare exemplaren waren op 30 mei volledig uitverkocht.

CORSENDONCA

Rudy Cornelis, Jan Sels en Leo Van Hooghten vertegenwoordigden onze kring op de overlegvergaderingen van de werkgroep Genealogie van het samenwerkingsverband Heemkundekringen.

Onder ruime publieke belangstelling werd op 23 juni in het Hofke van Chantraine ons jubelboek voorgesteld.

Tijdens de zomermaanden vond naar jaarlijkse gewoonte de fotozoektocht van de KWB plaats.

Op zondag 17 september namen we met een stand van onze vereniging deel aan de verenigingsbeurs in de Djoelen. De organisatie was in handen van de Cultuurraad.

Op vrijdag 29 september werd ons nieuwste boek "600 jaar brouwerijen in Oud-Turnhout aan het grote publiek voorgesteld. Aan de inkompoort van de voormalige brouwerij van Keersmaekers aan de Steenweg op Mol 17 werden de genodigden verwelkomd door onze voorzitter Jan Sels. Nadien vond de voorstelling van het boek plaats in de woning zelf. Hierbij gaat onze speciale dank uit naar Jef Keersmaekers en zijn familie en de bewoonster van dit huis die haar woning die avond belangeloos ter beschikking stelde voor de voorstelling van ons boek.

Amper één dag later, op zaterdag 30 september was het opnieuw feest. Na de decanale dankviering in de Sint-Pieterskerk te Turnhout werd '100 jaar brouwerij Keersmaekers' uitbundig gevierd in de hallen van de brouwerij aan de Slachthuisstraat te Turnhout. Naar schatting 3800 genodigden, gestelde

CORSENDONCA

lichamen, verenigingen, vertegenwoordigers en cafébazen waren aanwezig op de academische zitting en genoten nadien, net als de bestuursleden van Corsendonca, van een echte feesthappening. Onze stand was goed voor een verkoop van een tachtigtal boeken. Corsendonca werd die dag gepromoot over de gemeentegrenzen heen.

Op zondag 1 oktober stonden de hallen van de brouwerij open voor het grote publiek. Ook toen was Corsendonca van de partij. Het evenement lokte opnieuw enkele duizenden bezoekers. De verkoop van onze publicatie "600 jaar brouwerijen in Oud-Turnhout" was opnieuw een succes.

Op zondag 1 oktober 2006 namen we eveneens met een stand van onze kring deel aan de 17de Centrumfeesten van de plaatselijke Unizo-afdeling. Er werd dit jaar gewerkt rond het thema "Met een glimlach". Er heerste een gezellige drukte op en rond het dorpsplein.

Op dinsdag 10 oktober fungeerde Corsendonca als gastkring tijdens de kwartiervergadering van de overkoepelende vereniging Heemkunde Gouw Antwerpen met de heemkringen uit de Noorder- en Oosterkempen. Karel van den Bossche, voorzitter van de Gouw schetste het belang van de samenwerking tussen de diverse heemkringen in onze provincie. Corsendonca was vertegenwoordigd door Rudy Cornelis, Jan Sels, Leo Van Hooghten en Wim van Hout.

Op 3 november hielden onze bestuursleden, gedeeltelijk op eigen kosten, samen met de partners een culinaire bijeenkomst in feestzaal Broosend. Tijdens de lunch en nadien aan de bar genoot iedereen van het gezellig samenzijn.

CORSENDONCA

Op 5 november overhandigden Marc Berrens en Jan Sels in naam van onze kring een oorkonde aan Victor Berrens, met zijn 91 jaar de oudste inwoner van Rhoode. Het is immers de eerste keer dat er een inwoner van dit gehucht deze gezegende leeftijd bereikt heeft.

In Zonnebeke, in de Westhoek werd op 11 november naar jaarlijkse traditie het einde van de Eerste Wereldoorlog herdacht. Dit jaar stond de plechtigheid speciaal in het teken van de Oud-Turnhoutse soldaat Jan Jozef Leppens die in Zonnebeke sneuvelde en begraven ligt. Jan was de broer van ons gewezen bestuurslid Louis Leppens. Deze plechtigheid, waarop ook de familie Leppens werd uitgenodigd heeft op alle aanwezigen een diepe indruk nagelaten. Het werd een boeiende en leerrijke dag. Hugo Miguet, Herman van Eyndhoven en Jan Sels vertegenwoordigden Corsendonca tijdens deze officiële huldiging. Deze dag krijgt zeker een vervolg.

Op 9 december namen we met een stand van onze kring deel aan de kerstmarkt van de KAV Centrum en KWB Centrum. Marc Berrens en Roger Haeseldonckx verzorgden onze stand.

In het kader van "Samen Oud-Turnhout maken" werden op 14 december de nieuwe inwoners van onze gemeente ontvangen. Jan Sels en Roger Haeseldonckx namen hieraan met een stand van onze kring deel.

De Raad van Bestuur kwam samen op 5 januari, 2 februari, 13 april, 4 mei, 8 juni, 7 september, 5 oktober, 9 november en 7 december.

We verleenden ook onze medewerking aan het gemeentelijk informatieblad.

CORSENDONCA

Naast al deze activiteiten verscheen ons ledentijdschrift, verzorgd door Roger van Mierlo, telkens op tijd en kwamen een aantal geïnteresseerden onder impuls van Rudy Cornelis opnieuw één keer per maand samen om van gedachten te wisselen over het genealogische programma STAM. Intussen wordt er vooral door Louis Cuylaerts en onder zijn impuls ijverig gewerkt aan de inventarisatie van de collectie. Zo werd er gestart met het inscannen van onze fotocollectie, het ingeven van de heemkundige bibliotheek en de overlijdensberichten. Van de heemkundekring van Lille kregen we een op maat geschreven computerprogramma cadeau. Intussen wordt er ook nog gewerkt aan de inventarisatie van de parochieregisters.

2. Kunst- en erfgoedcentrum Het Hofke van Chantraine

Op 12 april vond de jaarlijkse statutaire algemene ledenvergadering plaats.

In het kader van de Erfgoeddag met als thema "Kleur", werd op zondag 23 april in het Hofke van Chantraine de tentoonstelling "*Sohie – Surinx – Claesen. Schilders kleuren de Kerkstraat*" geopend. Het werd een unieke overzichtstentoonstelling van deze 3 oud-bewoners van de Kerkstraat. Er werd een nooit geziene collectie getoond. Deze tentoonstelling werd in samenwerking met heemkundekring Corsendonca opgezet. Deze tentoonstelling liep van zondag 23 april tot en met zondag 7 mei. Deze mocht op heel wat interesse rekenen en kreeg veel positieve reacties van de bezoekers. In totaal bezochten ongeveer 700 mensen de tentoonstelling. De kunstwandeling tijdens de Erfgoeddag onder deskundige leiding van Jan Sels, was een schot in de roos. De fotoreportage met beelden van het Landschap De Liereman

CORSENDONCA

kreeg heel wat lovende commentaren. Op zondag 23 april werd eveneens het nieuwe toeristische seizoen geopend. De door Toerisme Oud-Turnhout verzorgde receptie werd bijzonder gesmaakt.

Op zaterdag 29 april stelde Frank Becuwe van M in O de aangepaste ontwerp-conceptnota voor aan de leden van de raad van bestuur van het Hofke van Chantraine. Hierbij werd o.a. afgesproken om bij de restauratie bijzondere aandacht te schenken aan de toegankelijkheid van het gebouw.

Door het Centrum voor Toegankelijkheid van de Provincie Antwerpen werd intussen een advies met het oog op de verbouwingswerken in 't Hofke op basis van de voorontwerpplannen geformuleerd. Aan de vzw Hofke van Chantraine werd door Corsendonca schriftelijk geadviseerd er op toe te zien dat vooraleer de plannen van M in O definitief worden goedgekeurd de in het advies aangehaalde knelpunten worden opgelost en waar mogelijk de aanbevelingen worden gevolgd. Hierbij moet zowel rekening gehouden worden met mensen met een mobiliteitsbeperking, personen met een visuele beperking, met een auditieve beperking als mensen met astma of allergie. Er moet ook zeker één parkeerplaats voor mensen met een handicap aan het Hofke van Chantraine voorzien worden.

Tijdens de Raad van Bestuur van 10 mei werden de tarieven en voorwaarden voor verhuur van de lokalen in het Hofke van Chantraine goedgekeurd.

De tentoonstelling suikerbonen en beschuit met muisjes, een smakelijk project over eetgewoonten bij sleutelmomenten in het leven zoals geboorte en huwelijk, die liep van 13 tot en met 28 mei lokte heel wat bezoekers. Deze reizende tentoonstelling

CORSENDONCA

doorheen België en Nederland kwam tot stand met Europese steun.

Op 9, 10 en 11 juni vond in 't Hofke het 3-daagse muziekfestijn Jazz in Hofke van Goezot plaats. Aanvullend liep er van 3 tot en met 18 juni de fototentoonstelling 'Hofke Seezz Jazz' met jazzfoto's van Jos L. Knaepen en Roland van Houten.

Tijdens de maand september vond er een tentoonstelling plaats met de schilderijen die bij de opstart van het Hofke door een aantal schilders werden geschonken. Er werden werken van Albert Sohie, Jef Claesen, Karel Melis, Alfons Waterschoot, leden van Kunstkring Gagel, Kunstkring De Regenboog en anderen tentoongesteld.

Onder de titel "De wondere wereld van poppen en beren": met karakterpoppen en patchwork van Maria Fleerackers en beren van Rita Helsen, aangevuld met kleurrijke verhalen van Afrikaanse poppen van Gi Mateusen vond van 2 december 2006 tot en met 7 januari 2007 in het Hofke van Chantraine opnieuw een eindejaarstentoonstelling plaats. Deze prachtige tentoonstelling werd bewonderd door ongeveer 1500 bezoekers en kreeg ruime persbelangstelling.

3. Natuureducatiecentrum De Liereman

Roger Haeseldonckx en Jef Hens vertegenwoordigden Corsendonca op de Raad van Bestuur van het natuureducatiecentrum De Liereman. Deze kwam om de 2 maanden samen.

De secretaris,
Rudy Cornelis

Oud-Turnhout en haar monumenten

Deel VI van VII

Bij koninklijk besluit van 19 januari 1935 werden voor het eerst enkele monumenten in onze provincie onder wettelijke bescherming geplaatst. De mogelijkheid daartoe was voorzien door de wet van 7 augustus 1931, waardoor een kader werd gecreëerd om ons onvervangbaar cultureel erfgoed en landschappelijk schoon te bewaren¹.

Onze gemeente bezit zeven geklasseerde monumenten, die we in deze korte bijdrage belichten, dit in vogelvlucht en in zeven delen naar chronologische volgorde van besluitvorming. Monumenten zijn getuigen van een rijk en waardevol verleden. Een deel dat onze voorouders voor ons hebben nagelaten. Door de klassering van monumenten en landschappen bewaren we het erfgoed voor onze nakomelingen. Tegelijkertijd geven we een erbetoon aan hen die ons het waardevolle geschenk hebben gegeven.²

Hoeve

Oud-Turnhout

Steenweg op Sevendonk 28

Monument sinds 17 mei 1999

De hoeve ligt volledig ingesloten achter de recentere bebouwing van de Koning Boudewijnlaan en de Steenweg op Sevendonk. Ze is enkel via een smal kasseipad vanaf de steenweg bereikbaar. Deze oude kasseiweg Had de volksnaam het 'Kuilend'³. De L-vormige hoeve omvat een woonstalhuis met haaks daarop een langschaar, een vrijstaan wagenhuis en een bakhuisje.

Het lage, eerder gedrongen woonstalhuis heeft één bouwlaag, verdeeld in zeven traveeën, onder afgewolfd zadeldak. Het huidige, verankerde. Bakstenen gebouw gaat terug op een

vermoedelijk 18de eeuwse, versteende vakwerkbouw. Het zware, eikenhouten ankerbalkgebinte dat niet alleen het dak droeg maar ook de wanden schraagde, bleef intact bewaard.

Alle buitenmuren vertonen talrijke sporen van aanpassingen en herstellingen uit diverse periodes. De sterke doorbuiging van de nok van het stalgedeelte duidt op structurele problemen in het originele dakgebinte, waarvan een aantal kapspanten in de loop der tijden meermaals gestut en hersteld werden.

In het stalgedeelte bleef de indeling met houten zogenaamde 'stalreipels' en voederbakken in blauwe hardsteen intact. Ook in de woning is de oude indeling gehandhaafd. Naast het ankerbalkgebinte bleven tevens de plafonds met zware moeren kinderballen bewaard. Op enkele plaatsen is de originele vloer in rode gebakken tegels nog aanwezig. De authentieke Kempische haard, met twee spitsboognisjes aan weerszijden van de stookplaats, is inmiddels voorzien van een kachel.

De schuur en het bakhuis dateren vermoedelijk uit het laatste kwart van de 19de eeuw of het eerste kwart van de 20ste eeuw. De aanpassingen aan de ramen en deuren van het woonstalhuis gebeurden waarschijnlijk in diezelfde periode. Het wagenhuis, met betonnen gebinte is van recentere datum⁴.

Jan Sels

¹ A. Kinsbergen, Gouverneur van de provincie Antwerpen, 'Beschermd Cultuurpatrimonium in de provincie Antwerpen', Provinciebestuur van Antwerpen, Antwerpen, 1990

² WILLEM AERTS, 'Beschermd Cultuurpatrimonium in de provincie Antwerpen 1999-2001' Antwerpen, 2002.

³ Zie foto 'Kuilend' in 'Oud-Turnhout en zijn verleden 3', Corsendonca, Oud-Turnhout, 1993, blz 46.

⁴ Zie: 'Oud-Turnhout de tijd van toen', Corsendonca, Oud-Turnhout, 1998, blz 32. August Wijnants^o 28 februari 1916, bewoner van deze hoeve.

Frans Querts:

° Oud-Turnhout 3 juli 1941

† Oud-Turnhout 18 juni 2006

Uitreiking prijs van verdienste gemeente Oud-Turnhout, 14.01.2007.

Beste vrienden,

De eerste prijs van verdienste van onze gemeente werd als een postume hulde toegekend aan Frans Quets voor zijn belangloze inzet voor zijn medemensen.

Toen de voorzitter van de cultuurraad mij vroeg om hier even iets te vertellen over het leven en de inzet van Frans, voelde ik mij zeer vereerd en heb ik spontaan ja gezegd.

In de vele jaren dat ik actief was als vrijwilliger en ook als beroepskracht in de christelijke arbeidersbeweging en in het bijzonder in de Kristelijke Werknemers Beweging (kortweg KWB), heb ik vele wegen mogen bewandelen met Frans Quets. Frans is geboren in Oud-Turhout-Oosthoven op 3 juli 1941 als jongste van een groot gezin. Zijn vader overleed vroegtijdig. Na de lagere school ging hij op 14-jarig leeftijd werken in een grafisch bedrijf in Turnhout. Pastoor Masui van Oosthoven, die in Frans iets gezien had, gaf hem de goede raad mee te doen aan een examen van de post. Hij slaagde daarin en reeds op 17-jarige leeftijd werd hij als postman voor korte tijd tewerkgesteld in Kallo, nadien in Turnhout en later definitief in Oud-Turnhout.

Vele mooie herinneringen had Frans aan zijn kinder- en jeugd jaren die hij doorbracht in Oosthoven, aan de KLJ (toen BJB), aan de familie Clijmans waar hij als kind aan huis was, er goede maten vond waarmee hij vaak wandelde in de prachtige natuur van de Liereman. Over die kinder- en jeugd jaren vertelde hij dikwijls met grote dankbaarheid. Hier werden

CORSENDONCA

wellicht de bouwstenen gelegd van zijn sociale inzet in zijn verder leven.

Na zijn legerdienst huwde hij in 1963 met Renilda Verheyen en samen gingen zij wonen aan de steenweg op Sevendonk waar hun twee kinderen Mieke en Guy werden geboren en waar nu nog steeds het ouderlijk huis is.

Al spoedig werden Frans en Renilda actief in de joggehuwdenwerking van KAV en KWB. In 1967 werd hij bestuurslid van de KWB-Oud-Turnhout. Van 1981 tot 1988 was hij voorzitter van deze socio-culturele beweging. Bij zijn verkiezing in die functie aarzelde hij die verantwoordelijkheid op zich te nemen: "zal ik dat wel aankunnen, spreken in het openbaar, vergaderingen leiden, mensen motiveren, enz.. Hij aarzelde, en toch nam hij die taak na enige bedenktijd op zich en hij werd in de loop der jaren een uitstekende voorzitter. In de beweging zelf, door zijn inzet, door vorming via cursussen en studiedagen, leerde hij technieken en vaardigheden en kreeg hij meer en meer inzicht in de doelstellingen van de beweging, werd zijn blik op mens en samenleving verruimd en kwam hij via de actie Wereldsolidariteit van de christelijke arbeidersbeweging in contact met de noden in de ontwikkelingslanden.

Hij was een creatief voorzitter. Nieuwe activiteiten kwamen op het programma. Wandelen, fietsen, droppings, veel nieuwe initiatieven op het gebied van gezonde vrijetijdsbesteding vonden ingang of werden bestendig.

Hij wou echter geen voorzitter zijn van een beweging die alleen maar aandacht had voor het plezante, het sfeerscheppende, het sportieve, hoe belangrijk ook.

Hij wou ook een voorzitter zijn van een vormings- en actiebeweging, gestoeld op de evangelische boodschap dat alle

CORSENDONCA

mensen evenwaardig zijn en dienen gerespecteerd te worden en dat in die zin de wereld meer bewoonbaar dient gemaakt te worden. Hij was dus geen oppervlakkige voorzitter. Hij nam zijn taak op in alle ernst. Hij kon luisteren naar mensen en hun bemoedigen. Hij kon mensen oproepen tot engagement. Hij kon mensen overtuigen en meetrekken en, zoals vermeld in de motivatie van Rosa, (de raad voor ontwikkelingssamenwerking) die de kandidatuur van Frans voor de prijs van verdienste heeft voorgedragen: "zijn beroep als postman zag hij ruimer dan die van "brievenbesteller". Voor hem was dit op de eerste plaats een sociaal beroep".

Zijn inzet voor medemensen beperkte zich niet tot de eigen kring van de beweging. Zijn inzet kende geen grenzen. Hij trok zich het lot van de zwakken in de samenleving aan: Home Liereman, Den Leeuweric, politieke vluchtelingen, het psychiatrisch verzorgingstehuis De Liereman, Broederlijk Delen, de actie 11.11.11, Wereldsolidariteit, Ziekenzorg, zoveel instellingen en acties die een plaats hadden in zijn vrijwilligerwerk.

Al was Frans iemand die in de diepte werkte en heel ernstig met de dingen van het leven bezig was, toch kon hij ook de luchtige, plezante, sportieve en creatieve toer opgaan: moppen tappen, zich verkleden en sketches opvoeren, met de caravan op reis gaan, gaan vissen, in de tuin werken en vruchten winnen zoals niemand dat kon, timmeren en kleuteren, karweitjes opknappen, feestvieren en dansen met schwung. Hij kon het allemaal en hij genoot ervan met volle teugen.

Toen ik hem in november 2005 ontmoette, zegde hij me: "ik weet niet wat ik heb, maar het gaat niet meer". En inderdaad, het geneeskundig onderzoek wees uit dat hij ernstig ziek was. Toch legde hij er zich niet bij neer.

CORSENDONCA

Bovenmenselijk vocht hij tegen en bleef hij zich inzetten, nu vooral in Ziekenzorg. Op een samenkomst van bestuursleden van het ACW op 24 februari 2006 vroeg hij of hij even de aanwezigen mocht toespreken. Hij deed een vurige oproep voor medewerkers om in de lente te kunnen starten met wekelijkse aangepaste wandelingen voor zieken in de Liereman en omgeving. Velen konden maar moeilijk geloven dat wekelijks wandelen met zieken een kans op slagen had. Maar het lukte. Zieken en gezonden op weg in de mooie Oud-Turnhoutse natuur, eenmaal per week. Het werd telkens voor iedereen een deugddoende en verkwikkende ontmoeting.

Frans hield vol tot hij niet meer kon. Op 18 juni van verleden jaar overleed hij thuis in familiekring na een moedig gedragen ziekte.

Terecht, mogen wij zeggen, heeft de begeleidingscommissie deze eerste prijs van verdienste van onze gemeente als een postume hulde aan Frans Quets voorgedragen aan het schepencollege en de gemeenteraad. Deze hulde staat als symbool voor de grote groep vrijwilligers die zich dag-in dag-uit inzet voor het welzijn van mensen in onze kleine en grote wereld. Zijn echtgenote Renilda, zijn kinderen en kleinkinderen die hem steeds gesteund en aangemoedigd hebben in zijn vrijwilligerswerk in al die jaren, hebben ook een belangrijke aandeel in deze hulde. Dank jullie allemaal, familie Quets-Verheyen!

Een eenvoudig gedreven man, zachtaardig maar doorzettend, steeds op bres voor anderen, ook in een moeilijke levensfase, zo leeft Frans Quets voort in onze herinneringen. Moge zijn leven van inzet voor anderen ons blijven inspireren.

Vic Hannes

CORSENDONCA

De 'Kerkendries'

Boven eind jaren 1980

Onder voorjaar 2007

De 'Liereman' kunstwerk van Ronald Rens ° Aarschot 1952

Foto Roger Van Mierlo

De Liereman

Een nieuw kunstwerk staat aan het 'Hofke van Chantraine'.

Een selectiecommissie, met afgevaardigden van het gemeentebestuur, bewoners van de omgeving Kerkstraat, Toerisme Oud-Turnhout, Cultuurraad en onze Heemkundekring Corsendonca, selecteerde uit diverse inzendingen kunstenaar Roland Rens.

Door Burgemeester Jef Kersemans en Sus Serneels van het studiebureel Infrabo, werd op vrijdagavond 19 januari het beeld 'De Liereman' onthuld.

Roland Rens (°Aarschot 1952) is beeldhouwer-tekenaar en leraar aan de Academie voor Schone Kunsten te Lier (1978 – 1994) en te Aarschot (vanaf 1990). Hij verwierf meerdere prijzen en hield talrijke tentoonstellingen in binnen- en buitenland. Werken zijn in het bezit van de steden Antwerpen, Leuven, Lier, Aarschot en de Vlaamse Gemeenschap.

Voor Oud-Turnhout koos Roland voor een bronzen beeld. Het stelt de fictieve figuur voor, die de verpersoonlijking is van ons natuurgebied De Liereman, dat steeds een aantrekkingskracht heeft uitgeoefend op de Oud-Turnhoutse landschapsschilders. Vandaar ook de naam van het beeld: 'De Liereman'. Het beeld staat als symbool in de straat waar eens de Oud-Turnhoutse kunstschilders Sohie, Surinx en Claesen hebben gewoond.

Jan Sels

Monumenten van stilte

Fotografie van de stilte

Bijna duizend fotografen uit Vlaanderen en Nederland namen in 2005 deel aan FOTOGRAFIE VAN DE STILTE, een fotowedstrijd op initiatief van Centrum Waerbeke rond stilte als leefkwaliteit. Een opmerkelijk resultaat in een maatschappij waarin drukte en onrust alsmaar toenemen.

De tentoonstelling illustreert het groeiende bewustzijn van het belang van stilte. Je ontdekt er ook het verbindend aspect van stilte: stilte bindt overheden met burgers, leefmilieu met cultuur, kunst met volksonwikkeling, stad met platteland, onroerend en immaterieel erfgoed.

De fototentoonstelling reist door Vlaanderen in de gemeenten met een potentieel stiltegebied. In maart houdt de tentoonstelling halt in Oud-Turnhout: Landschap De Liereman is immers zo'n gebied.

DOMINIQUE VAN HUFFEL

Dominique Van Huffel (1962, Hoogstraten) is een van de acht laureaten van de fotowedstrijd 'Fotografie van de stilte'. Hij ontving de prijs van de gemeente Oud-Turnhout, die hem nu uitnodigt om werk te tonen uit de reeksen 'Polen, een kast op glazen poten' en 'Cuba, muren van geschiedenis'.

Begin jaren '90 reisde hij verschillende keren naar Polen om de snel veranderende maatschappij te fotograferen. Vooral de

relatie kerk-staat-burger bracht hij in beeld. In die periode maakte hij sterke reportagefotografie waarin de mens centraal staat.

In 2003 maakte hij een reis door Cuba. Hier had hij vooral oog voor de sporen die de mens nalaat in zijn omgeving. Hij lijkt voorbij de mens te kijken, naar wat die mens achterliet. Zo komen de muren in beeld. Laag voor laag vertellen die het verhaal van een volk en een land. Met haast verborgen slogans, afgebladderde lagen verf en werking van het licht, lijken ze op abstracte schilderijen. Maar wie langer kijkt, ziet onmiskenbaar foto's, foto's over 'onzichtbare mensen'.

IN DE RAND

Vlieglessen van een Vlegel

Tussen de foto's door ontdek je als bezoeker van de tentoonstelling gedichten over stilte. Die zijn het resultaat van een sociaalartistiek schrijfproject met maatschappelijk kwetsbare volwassenen dat in 2005 plaatsvond rond het verhaal 'Vlieglessen van een Vlegel' van Sarah R. Harris.

Nieuwe website:

Op de Gedichtendag 2007 startte Centrum Waerbeke met www.portaalvandestilte.be.

Daarop vind je informatie over activiteiten, projecten en initiatiefnemers en over relevante maatschappelijke ontwikkelingen over stilte en rust in onze samenleving.

CORSENDONCA

Fotoboek **MONUMENTEN van Stilte**

In het boek vind je naast de door de jury geselecteerde foto's verschillende visies op stilte als (immaterieel) erfgoed.

Te koop op de fototentoonstelling, 10 euro.

WANDELEN IN DE LIEREMAN

afpraak telkens aan het Bezoekerscentrum Landschap De Liereman, Schuurhovenberg 43, 2360 Oud-Turnhout

Meebrengen laarzen of goede wandelschoenen en regenjas

Deelname 1 euro per wandeling

informatie over de wandelingen: Natuurpunt Educatie (014 47 29 55 of educatie@natuurpunt.be)

LANDSCHAPSWANDELINGEN

THEMA Cultuurhistorisch aspect, historiek van het gebied, stilteonderwerp op woensdag 7 maart en op zond 11 maart van 14 tot 17 uur.

GIDS Nobby Thys en Wim Veraghtert, Natuurpunt Educatie
In de 'stille Kempen' kan je hier en daar nog de stilte van een natuurlijk landschap ervaren. Op deze wandeling staan (of worden) we stil bij de natuureigen omgevingsgeluiden. Heb je al eens het geblaf van een ree gehoord? En weet je waarom een specht roffelt? Ook de cultuurhistorische achtergrond van het gebied en van de mensgebonden geluiden komen aan bod.

CORSENDONCA

AVONDWANDELING

THEMA Uilen

Op vrijdag 16 maart van 19 tot 22 uur

Gids Wim Veraghtert, Natuurpunt Educatie

Uilen zijn mysterieuze vogels. In de stilte van de donkere nacht laten ze hun roep weergalmen, terwijl hun vlucht compleet geruisloos is. Op deze wandeling gaan we op zoek naar uilen en andere nachtbrakers. Als het weer wat meezit, zijn zowel nachtvlinders als vleermuizen al actief. We proberen een vleermuis te horen en nachtvlinders te lokken. Een aanrader voor iedereen die 's nachts eens het bos wil intrekken.

STILTEWANDELING

EN VOGELZANG

Thema Vroege vogelzang

Op zondag 18 maart van 6.30 tot 9.30 uur.

Gids Koen Leysen, Natuurpunt Educatie

Is het helemaal stil in de natuur? Zeker niet. De geluiden van de natuur zijn echter een weldaad voor de mens. Vogelzang is een streling voor het oor. Om hier echt van te kunnen genieten, moet je wel vroeg uit de veren. Het roodborstje, een winterkoninkje, een zanglijster en misschien zelfs een vroege blauwborst vergasten je op een ochtendconcert.

CORSENDONCA

STILTEWANDELING

Thema Natuurbeleving

Op zondag 25 maart van 14 tot 17 uur.

Gids Joeri Cortens, Natuurpunt Educatie

Een wandeling voor durvers die bereid zijn om het bekende achter te laten en zich te laten meeslepen in het oorverdovende lawaai van de stilte... Eerst voorzichtig proeven, daarna behoedzaam opsnuiven en tenslotte met volle teugen genieten. De eerste lentevogels zullen erbij zijn, de vroegste hommels zoemen door de frisse voorjaarslucht, bomen kraken na hun winterslaap, de knoppen barsten open...

OP HET WEB

www.portaalvandestilte.be

www.fotovanhuffel.be

www.natuureducatie.be

www.hofkevanchantraine.be

www.vormingpluskempen.be

CORSENDONCA

Provinciale infodag archeologie

Archeologie, archieven & amateurs, SAMEN STERK

Op zaterdag 10 maart 2007

Stadhuis Turnhout Grote Markt 1

Aanvang 9 uur tot 15.20 uur

Sinds 2006 organiseert de Provincie Antwerpen jaarlijks een provinciale infodag archeologie, speciaal bedoeld voor de amateur-archeologen, verenigingen en vrijwilligers. We geloven dat dit initiatief tegemoet komt aan de reële nood in de regionale erfgoedwerking en hopen lokale initiatieven en geïnteresseerden te bereiken.

Onze provincie heeft veel te bieden op het vlak van archeologie, maar de grondsporen die ons het verhaal brengen zijn vaak moeilijk herkenbaar. Daarnaast zijn er voor een geoefend oog al heel wat aanwijzingen in het landschap te vinden. Een plaatsnaam heeft soms heel oude wortels. En een speurtocht in het archief kan ook voor archeologen nuttige resultaten opleveren.

Op de provinciale infodag zijn alle vragen welkom. Wat is archeologie, waar kan ik een vondst melden? Hoe moet ik ermee omgaan? Waar kan ik mee helpen? Ons verleden belangt ons immers allen aan: Jullie vondsten bevindingen passen mee in de reconstructie van het grote verhaal.

CORSENDONCA

WORKSHOPS

Alle deelnemers kunnen in de voormiddag twee workshops volgen. Geef ons aan welke twee je voorkeur geieten. Geef ook één reservetitel op.

Te kiezen uit:

Marc Berrens, Amateur-historicus

Historische Huisnamen in Turnhout.

Sinds enige tijd prijken op heel wat huizen in het centrum van Turnhout bordjes met de oude historische huisnamen. Dit project is een mooi voorbeeld tot wat archief-onderzoek kan leiden. Onze medewerker Marc Berrens ondernam een jarenlange zoektocht om alle namen te indexereren en te lokaliseren. Het werd een reis door documenten uit het ancien régime en langs oude cartografische bronnen. Deze workshop geeft een heel praktische samenvatting over de aanpak van dergelijk onderzoek. Ook het ruime kader, van belang van bouwblokinventarisatie en bouwgeschiedenis voor stads- en muurwerkarcheologie wordt aangeduid.

Dr. Karel Leenders, historisch geograaf

Veranderd landschap en archeologische verwachtingen

In de archeologie kijken we altijd een enorm eind terug in de tijd. Waar je nu in de stad loopt, was eeuwenlang een akker en daarvoor een bos. Waar je nu in het bos loopt, was eeuwenlang hei en daarvoor bos. Gezonde grazige weiden waren vroeger een moeras. Om een idee te krijgen van de omstandigheden waaronder de mensen vroeger leefden, moet je die landschapsveranderingen goed in de gaten houden. Bovendien kun je, redenerend vanuit dat oude landschap en de gewoonten

CORSENDONCA

van de mensen van destijds, ook een beetje voorspellen waar je sporen van hun activiteit mag verwachten.

Wim Van Hout, amateur-historicus

De schat van Scharlaken Rakham

Kaartmateriaal heeft de mens geboeid en spreekt vaak tot de verbeelding. Wie kent geen klassiek avonturenverhaal van de geheimzinnige kaart van het schatteneiland? Maar wat in nu de waarde van de informatie op historisch kaartmateriaal? Aan de hand de geschiedenis van de cartografie en de indeling van kaarten wordt een kritisch kader aangeboden om de waarde van cartografisch materiaal beter te kunnen bepalen.

Prof. Dr. Dries Tys, VUB

De bronnen voor landschapsgeschiedenis

Cartografie, plaatsnamen, veldstructuren en landschapselementen

Landschapsonderzoek is boven alles een interdisciplinaire bezigheid, zowel wat de bronnen betreft als wat de interpretatie en benadering betreft. In welke literatuur gebruikt kan worden en hoe we dus landschapsgeschiedenis kunnen aanpakken.

LEZINGEN

Stephan Delaruëlle en Jef Can Dmck, ADAK

Begraven verhalen van de Noorderkempen is veel rijker dan algemeen wordt vermoed. De Archeologische Dienst Antwerpse Kempen kon tijdens opgravingen in Vosselaar en Beerse een tipje van de sluier oplichten. Aan de hand de aangetroffen sporen en vondsten kan een boeiend verhaal worden verteld over de vroegere bewoning van de regio. Over de kortstondige

CORSENDONCA

bewoning van een boerenfamilie uit de ijzertijd aan het Hofeinde in Vosselaar. Of hoe op de heide aan de Mezenstraat in Beerse ongeveer drieduizend jaar geleden een hooggeplaatst persoon met grote eer werd begraven en hoe in de Middeleeuwen verschillende families na elkaar hun boerderijen oprichtten bij een vlakbij gelegen vennetje.

Herman Janssen, Heemkundige Werkgroep Zondereigen

Sinds 2005 voert de plaatselijke heemkundige werkgroep in samenwerking met het Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed akkerprospecties uit te Zondereigen. De lezing behandelt o.a. een voorstelling van het kerkdorp en zijn heemkundige werkgroep. Het ontstaan van het archeologische project, de lokale organisatie van het prospectiewerk, de samenwerking tussen amateurs en professionele archeologen, de eerste resultaten van het onderzoek en de lokale uitstraling ervan.

Jan Sels

CORSENDONCA

De Telefoon van Kranscot

Leo Op De Beeck

Kranscot,

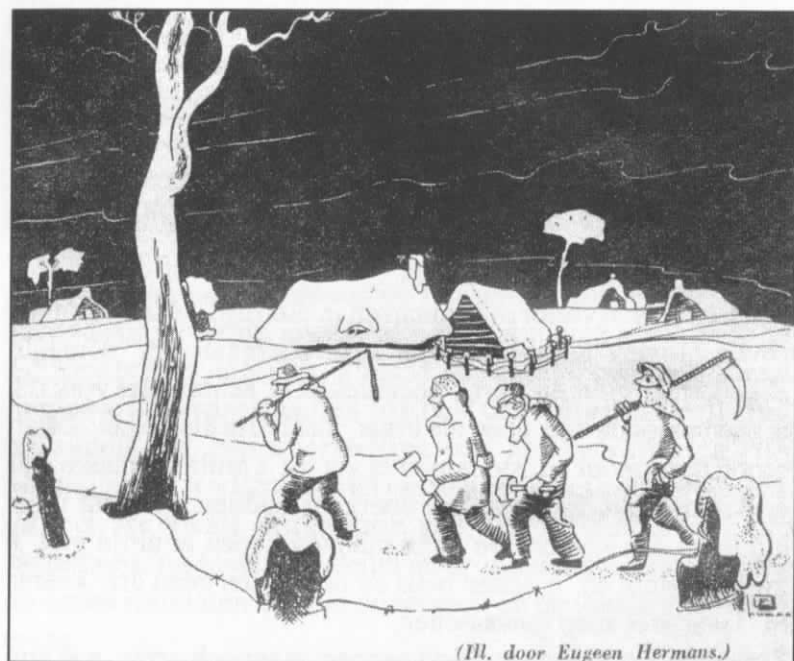
Zeven huizen en 'n varkenskot !

Kranscot is 'n verloren gehucht en in dien tijd stonden er maar zeven huizen. Kleine boerderijtjes allemaal met 'n mager akkerken er voor en 'n ros beemdeken er achter. Het volk dat er toen woonde was goed als boter, maar arm als de hei. Zwart brood met smout en 'stoemp' met vet uit 't pruttelpanneke was er de dagelijksche kost. Die boerkens hadden allemaal meer kinderen dan koeien. De klein mannen liepen er altijd met 'n zwart gezicht en 'n natten neus en ze werden geen drie keeren in 't jaar met zeep gewasschen.

Zulk volk woonde daar. Goed genoeg, maar och-arme, zóó arm !

De grond was er zoo koppig en schraal, dat geen worm het er kon uithouden. En met veel moeite en zweet konden de boerkens er amper genoeg aardappelen en koren voor hun zelve uithalen. Alleen de melk van hun koeien bracht er wat geld in huis. Die moest elken morgen weggebracht worden naar de melkerij, 'n dik uur ver. Voor dag en dauw moesten de menschen van Kranscot hun bed uit om hun koeien te melken en elk had zijn beurt om de melk weg te voeren.

Nu had er daar niemand 'n wekker of 'n klok en het gebeurde soms – in den winter viel het nogal dikwijls voor – dat ze te lang sliepen. De voerman kwam dan te laat op de melkerij en mocht met volle lading terug rijden. En dat was dan 'n echte

(III. door Eugeen Hermans.)

ramp voor de sukkelaars. Daar moest waarachtig iets op gevonden worden.

Guust Van Massenhoven, die vond er wat op.

Die Guust was zoo 'n rare kwibus van 'n vent. Een die 't heele jaar met zijn kletskep bloot liep, altijd met 'n zotten lach op zijn gezicht en 'n zotten slag op zijn tong. Hij werd er door iedereen voor 'n halve gare versleten. Maar, tusschen haakjes gezegd, die Guust, hij alleen, had meer gezond verstand dan al het volk van Kranschot samen.

Op 'n schoonen dag nu was Guust met zijn hoogkar naar Turnhout gereden om er 'n kalf te leveren. En toen kwam hij terug met 'n rol koperdraad, 'n rol die wel honderd kilo woog ! Het geld van zijn kalf was er voor de helft aangebleven. Zijn

vrouw ging nogal te keer toen ze dat van hem hoorde en ze schold hem zijn huid vol. Maar zulke dingen was Guust van haar al lang gewoon. En terwijl ze zoo haar nestel afdraaide, zat hij daar heel kalm zijn patatten-met-lawaaisaus te eten. En hij zei alleen maar dit : "Zwijg, mensch... dat brengt allemaal zijn intrest op !"

Den zondag daarop was het groote vergadering op Guust zijn binnengeleg. Daar stonden ze toen allemaal bijeen, de zeven boeren van Kranschot : Guust, Jan Haas, de Keutel, Kwakkel-Mette, Poepes, Dag-Jan en den Toot. En Guust deed er zijn plan uiteen. En toen zijn burenen goed en wel begrepen wat Guust zijn plan was, vonden ze 't gewoon geniaal van hem.

En Dag-Jan, die zei het :

– Guust, ge zijt bijlange zoo zot niet als dat g' er uit ziet !

Maar complimenten waren er niet noodig, zei Guust, en ze zouden maar dadelijk aan het werk gaan. De draad werd afgerold en van het eene huis naar het andere gespannen. Ze kaptten gaten in de gevels en ze trokken den draad dwarsdoor de huizen heen, zóó dat hij juist boven het bed hing waar de boer sliep.

Maar telkens ze aan 'n ander huis begonnen, moest de boer, die daar woonde, eerst met geld voor den dag komen.

"Zooveel was 't voor den draad", zei Guust, "gedeeld door zeven, dat maakt zooveel per man."

Hij toonde hun 'n papierke en daar stond de rekening op. En die rekening was zoo juist, dat Guust niet alleen zijn geld terug kreeg, maar er nog 'n half kalf aan overhield.

"Dat is voor de uitvinding", zoo stelde hij zijn geweten gerust.

Op 'n paar uren kregen ze 't klaar met den draad. Toen kwam het tweede werk. Boven het bed van elken boer bonden ze 'n dikken knuppel stevig aan den draad vast. En daar hingen ze

CORSENDONCA

dan nog hun riem met paardenbelletjes bij. Dag-Jan had zoo geen riem en 'n bel was hij ook niet rijk. Daar deden ze 't dan maar met 'n emmer en 'n versleten pollepel.

– En nu gaan we 't ding eens laten werken, zei Guust.

Hij nam ze allemaal mee naar zijn kelderkamer. En het werd daar 'n heel gewichtig oogenblik, want Guust nam de zaak ernstig op.

– Stelt u eens voor, menschen, zoo sprak hij, dat er 's nachts eens wat gebeurt. Dat er, om maar iets te zeggen, bij iemand van ons brand uitbreekt. Wat dan, menschen? Eer we malkander verwittigd hebben is ons kotje al heelemaal opgebrand. Wilt ge gelooven dat, zolang we hier wonen, ons leven aan 'n zijden draad heeft gehangen? Ja, dat geloofden ze toen allemaal.

– En nu hangt het tenminste aan 'n koperen draad, zei Dag-Jan.

Guust ging toen op zijn bed liggen en deed of hij sliep. “Hrrr !... Hrrr !...”

Dan werd hij wakker, geeuwde en wreef zijn oogen uit en zat daar opeens dwaas rond te kijken. En opeens: “Hoop!”

Hij sloeg zijn armen uit, greep den knuppel en begon daar verwoed aan te trekken en te sleuren.

– Nu spookt het bij ulie, zei Guust tot Poepes, zijn naasten gebuur. Gij wordt er wakker van en ge doet hetzelfde. En den Toot ook en op 'n paar minuten is heel Kranschoot op de been. En te laat komen op de melkerij, dat bestaat niet meer. Die 's morgens eerst wakker wordt, die telefoneert al de anderen uit hun bed. Begrepen, menschen?

– Ik ga ook eens telefoneeren, zei Poepes en hij trapte het af, naar huis.

En 'n paar minuten nadien begonnen de belletjes boven Guust zijn bed te rinkelen en te rammelen, genoeg om 'n doove wakker te maken.

CORSENDONCA

– Poepes is er al mee weg. Zoudt gijlie het ook eens niet probeeren, mannen?

En daarmee kreeg Guust al dat volk de deur uit.

En dien nacht ging er in heel Kranschoot geen enkele koe liggen en geen hond durfde er zijn snuit buiten zijn hok te steken. Want ring-aan-een ging de telefoon. De boeren vonden er allemaal hun aardigheid in en de een wilde voor den ander niet ophouden. “Djing-djing-djing !...” zoo dansten de belletjes en “ruut-ruut...” zoo schuurde de draad langs de geveltjes. Die koeien en die honden dachten niet beter of al de heksen van de Kempen waren in Kranschoot samengekomen.

En Kwakkel-Mette, 'n vent als 'n reus, was de eerste die 'n ongeluk had met zijn telefoon. Een dubbel ongeluk. Kwakkel-Mette telefoneerde maar, dien eersten nacht, zonder ophouden, deels uit plezier, deels om zijn Trees te plagen, die er niet mee om kon. Hij trok en deed zoo leelijk, tot opeens de koord brak waarmee zijn knuppel aan den draad was gebonden. En... klabatter !... Kwakkel-Mette viel zijn bed rats uiteen. En zijn Trees !... Ge kunt denken hoe kwaad die was ! Ze kreeg dien knuppel te pakken en Kwakkel kreeg er van op zijn knoken, zooveel hij maar hebben wou. Dat was zijn tweede ongeluk.

En Dag-Jan – die met zijn emmer en zijn pollepel – was het tweede slachtoffer van de telefoon. Die emmer en zijn maat deden het anders heel goed. Ze rammelden en maakten 'n lawaai, genoeg om 'n heel begijnhof op stelten te zetten. Maar op 'n gegeven oogenblik raakte die emmer los en Dag-Jan kreeg hem op zijn smikkel. Hij had 'n blauw oog en 'n snee in zijn lip.

Bij Poepes viel er 'n zij spek van den zolder. En Jan Haas, die amper vijftig kilo woog, dien telefoneerden ze rats uit zijn bed. Maar anders gebeurde er niets en allemaal waren ze 't er mee eens om te zeggen dat die uitvinding van Guust er zijn mocht.

CORSENDONCA

Guust zelf was echter niet om aan te spreken na dien beroerden nacht.

En den een na den ander, nam hij zijn geburen eens goed onder handen. Zoo mochten ze nu precies met zijn telefoon niet gaan leven ! Of vergaten ze soms dat het ding 'n hoop geld had gekost ? Neen, ze mochten er geen lolletje van maken en alleen maar telefoneeren als er daartoe reden bestond.

Dat deden ze voortaan en de telefoon rinkelde nog alleen 's morgens, als het tijd was om de koeien te melken. En zoo ging alles goed, weken achtereen.

Tot op zekeren nacht, 't was in 't putteken van den winter en de sneeuw lag voeten dik, de telefoon ging. En al de boeren schrokken wakker en trokken hun broek aan.

“Djing-djing-djing !” ging het, zonder ophouden.

Alarm ! Brand, dieven of wat anders ! De boeren zochten gauw naar 'n gaffel, 'n bijl of 'n vlegel. En moedig boorden ze door de dikke sneeuw en de dikke duisternis. Bij Dag-Jan was er niets gebeurd, bij den Toot evenmin, bij den Keutel ook niet en bij Jan Haas was alles dik in orde. Bij Poepes, daar was het te doen. Toen ze aan zijn deur stonden, hoorden ze hem bezig aan de telefoon en ze hoorden Mie van Poepes kabaal maken.

“Heidaar !” brulden de mannen. “Open !... Hier zijn we !” Maar hoe schrok Mie toen ze die besneeuwde duivels daar zag binnentuimelen. Zoo wild keken die en zoo driftig zwaaiden ze hun wapens.

Wat er gebeurd was ? Wel niets, heelemaal niets. Alleen dat Poepes... Ja, ze moesten maar eens komen kijken. En toen zagen ze het. Poepes zat rechttop in zijn bed te zingen :

En Mie Katoen

Kom merrege noen...

CORSENDONCA

Zijn slaapmuts stond scheef en zijn zatte oogen keken lachend naar de mannen. En hij telefoneerde maar in de maat van zijn lied.

En Mie vertelde van Poepes, dat hij dien namiddag zijn pacht ging betalen bij den brouwer. En die had hem vol bier gegoten. Poepzat was Poepes thuis gekomen en Mie had hem maar dadelijk in zijn bed gefrommeld. Midden in den nacht werd hij plots wakker, dat kieken van 'n vent, en toen begon hij aan de telefoon te sleuren. Mie had hem genepen en geduveld, 't kon niet meer, maar ze kreeg er hem niet af. Zoo, nu wisten ze 't. Guust en Dag-Jan en al die anderen stonden daar te daveren van kwaadheid. En Poepes – hij wist het niet, de vent – die mocht waarachtig van geluk spreken, dat ze hem daar toen niet doorstoken of gekloven hadden.

En Jan Haas, och-arme... Dat vernamen ze eerst den volgenden dag. Die was in den donkeren verloren gesukkeld, had heel den nacht rondgedoold, en toen het licht werd stond hij daar twee uren van huis, midden op de hei, te geeloogen.

En dat heeft hij Poepes nooit kunnen vergeven.

Na dit avontuurtje bleef de telefoon van Kranscot weer regelmatig werken en niemand maakte er nog misbruik van. En vele jaren nog hadden z' er hun gerief aan. Toen kwam de oorlog en de boeren raakten er bovenop. Ook die van Kranscot. En Poepes – die eeuwige spelbreker, – kocht toen 'n wekker. Een week later deed Dag-Jan hetzelfde en nog geen maand nadien hadden z' er allemaal een.

En hun telefoon hebben ze afgebroken. Elk kreeg zijn deel van den draad. De eenen maakten er stroppen van en de anderen hingen er hun wasch aan te drogen.

Leo Op de Beeck

De oorlog van Jan Van Den Avoort

Deel XII

Zaterdag 9 juni 1945

5.30 uur. Een ruk aan de deur. Allen schieten wakker. Een Rus roept. "Bistro, bistro, maschina kommen"!!! en meteen loopt hij weg. We kijken mekaar eens aan, dat kan niet. Voor den 10de geen transport en nu komt hij roepen, "Voor uit snel auto's komen". We lachen eens om die "maschina", dat zeggen de Russen tegen alles wat op wielen bolt. Jefke en Miel staan op en gaan buiten zien. Ze komen terug, vertellen dat de andere jongens op straat aan het komen zijn. De camions zijn op komst naar het schijnt. Geen enkele van ons is echter zo rap als in 't begin van de week. We betrouwen het nog niet. Toch maken we ons langzaam klaar. Het moest eens waar zijn. Als we allen klaar staan denken we plots aan het Belgisch – Duits koppel. Vervecken en ik lopen er naar toe en vinden ze ook. Ze slapen nog maar zijn dadelijk te been. Wij smeren hem terug naar het plein en we zijn er nog niet of reeds bollen de eerste camions in orde over het plein en stoppen op de hun aangewezen plaats. We lopen tot we buitenadem zijn. Maar onze makkers hebben reeds een camion voor ons aangeslagen. Haastig en gejaagd wordt er gesleurd en aangedragen met valiezen, rugzakken enz. Iedereen bemachtigt zich een plaats op een camion. Ik zit reeds goed als ik ontdek dat ik mijn wandelstok vergeten ben. Dat hij blijft waar hij ligt. Ons Belgisch – Duits paar komt ook opdagen. De vent jammert dat hij zijn radio niet heeft kunnen meenemen. Geen tijd meer om in te pakken. We geven zijn vrouw en kind een goed plaatsje. We zitten met 28 man op één

Amerikaanse 10 tonner. Er zijn ook twee vrouwen bij. Een is een Oekraïensch meisje die met haar cavalier mee naar België wil. Zij is stil. Ze is beeldschoon maar zegt tegen niemand iets. Zij denkt misschien aan de verre verwijdering van haar ouders en de afstand tussen Rusland en België. bij ons komt er de stemming in, evenals bij de anderen. Dat ze maar vertrekken. Allen zijn reeds klaar en wachten ongeduldig.

De eerste camion vertrekt en een lawaai en zingen stijgt op. Onze auto hummelt ook reeds. We staan als 10de in de rij. En dan... we starten. We groeten nog eens naar ons trouw wagentje dat daar nu verlaten staat. "Ik had hem aan een Duitser willen ruilen voor suiker", zegt Bertje nog en reeds dalen we van het plein naar het smalle straatje. "Nu zijn wij de gelukkigen", uit de Coolen. We zingen en salueren naar iedereen, zelfs naar de Duitsers. Zij groeten ons ook terug. Het is een prachtige colonne van een 25 tal wagens die allemaal vol gestoken zijn met Belgische en Hollandse vlaggen. De auto's rijden hard. Het kan nu ongeveer 6.30 uur zijn. Het is 105 km naar Maagdenburg. Rond 9 uur kunnen we er zijn. Daar nog een controle, de trein in en als we daar veel geluk mee hebben dan zijn we misschien zondag thuis. Het is te mooi om waar te zijn. Rijden die Russen nu met ons wel naar Maagdenburg? We zullen de Elbe in het oog houden, wijken ze wat te ver af, dan riskeren we ons leven en springen we eraf. Met die plannen worden we uit onze dromen gewekt als de Peeters zijn hoed afvliegt. Ik bind de mijne vast met een touwtje. Ik zit boven op de cabine en vang veel zucht en wind op. Goed dat ik een pull heb aangetrokken dezen morgen, anders zou ik nog ziek kunnen worden.

We rijden snel en toch zacht over de gladde baan. Sandau is reeds voorbij. Wulkau passeren we. Nu zijn het onbekende

CORSENDONCA

streken voor ons. Het is een prachtige rit in een mooie zomermorgen met veel zon en de weg naar het geluk naar huis!! Bij het naderen van het volgend dorpje wordt eventjes halt gemaakt. De controle voorbij de "Commandant". Het duurt maar een paar minuten. Doch wij sakkeren reeds. Hier worden we gegroet door nog vele Belgen die hier wachten op transport. Ze zijn verheugd ons te zien. Maar ze moeten nog blijven. Het dorpje heet Klietz er heeft daar een munitie fabriek gestaan volgens dat we horen zeggen hebben van jongens die daar gewerkt hebben. Het dorpje is bijna geheel stukgeschoten of door ontploffingen vernield. Verder rijden we langs fel bevochten streken. Alles is vernield. Met hopen liggen er Duitse auto's, wagens en ander oorlogsmateriaal langs de weg allemaal totaal vernield. De Duitsers hebben hier vastgezeten voor de Elbe stroom. Ganse bossen zijn geheel afgebrand en stuk geschoten.

De eerste pechvogel. Een camion staat naast de baan, een lekke band. Reeds is de chauffeur met een 5 tal Hollanders druk bezig een reserve wiel te steken. Nu kennen de Hollanders ook alles. Ja, moet het met ons gebeuren, zouden we hetzelfde doen. De Jef van Antwerpen is een gewezen Berlijnse autobusbestuurder en zal de Rus wel aflossen zo hij te vermoeid moest geraken. Nu rijden we een leegstaande colonne voorbij van? We tellen reeds in de 70 wagens en dan stoppen wij. Onze colonne houdt ook op. Het gaat hier een tijdje duren denken we want onze chauffeur gaat samen met de anderen bestuurders langs de weg liggen. Wij gaan hetzelfde doen. Het is vervelend. En het duurt en het blijft duren. Reeds hebben we een paar maal in tempo op de wagen gevlogen telkens denkend weer te vertrekken, maar niks. We blijven staan. We gaan weer in 't gras liggen en wachten nu tot we ze zien afrijden. Alles wordt verondersteld

CORSENDONCA

en vertelt. Zelfs dat we een beetje verder over een vaart moeten en dat daar iedere camion moet overgezet worden met een veerpont. Als we dan die colonne van meer dan 70 wagens naast ons zien staan wachten, zal 't avond worden voor wij hier weg zijn.

Het is reeds middag op mijn wekker die ik steeds in mijn zak heb zitten. De colonne naast ons zet zich met stoten verder en verder. Rond 14 uur ziet het er naar uit dat we weer zullen vertrekken. Allen zitten weer in recordtempo op hun plaats. Ook de chauffeurs nemen hun plaats achter het stuur weer in, en na een kwartier zenuwachtig geduld vertrekken we traag en rijden langzaam verder. Nu is het naar Maagdenburg. We worden echter ongerust als we een weg inslaan die veel van de Elbe afwijkt. Zouden de Russen toch? . Neen het is om die lange colonne kwijt te geraken. Als we een eindje langs een vaartje rijden zien we daarin nog de lijken van paarden drijven, dik en opgezwollen. We komen terug dichterbij de Elbe te rijden. We worden met een slag geruster. In een dorpje zien we op een wegwijzer die midden op een "Reichsbahn" staat Maagdenburg 15 Km Hannover.... We volgen de gewenste richting. Op de Elbe zien we twee grote ijzeren spoorwegbruggen in de lucht en in 't water steken en links vans ons staan een 3 tal lange treinen volledig vernield en uitgebrand. Een rode sportwagen snort ons voorbij. Er schijnt een Amerikaan in te zitten. We geloven het als hij ons terug voorbij rijdt en we er een Amerikaans vlaggetje op zien wapperen. In gematigd tempo naderen we nu Maagdenburg. Aan de overzijde van de Elbe zien we reeds meerdere grote Amerikaanse zegevlagen wapperen. Wat ziet Maagdenburg eruit! Juist als Berlijn, één puinhoop. Op een vliegplein zien we nog vele vernielde Duitse "flugzeuge" liggen. Uitgebrande

CORSENDONCA

hangars en olietanks. Het schijnt hier meer stukgeschoten te zijn door de artillerie want de baan wordt hobbeling door de granaattreffers. Nu naderen we de Elbe en staan plots vlak voor de brug waarover wij zullen bevrijd worden. "Denk aan uw tabak Jefke", wordt er geroepen. Aan de andere kant zien we reeds Amerikanen op wacht staan. Wat een gelukkig, verlangend en hoopvol gevoel. We zijn er nog niet bij. Het kan nog dagen duren want de Russen rijden met ons nog verder naar een kazerne om alles in orde te laten maken. Daar komen reeds andere Belgen buiten die van gisteren reeds hier zijn en die nu met de trein naar het westen zullen rijden. Zij trekken te voet naar de brug onder begeleiding van enkele Russische wachten. Alle moeten bijeen blijven omdat er geen Duitsers mee over zullen gesmokkeld worden die niet in regel zijn. Waar zelfs nog geen regels voor zijn. Wij moeten echter op de camions blijven zitten en de colonneleider is gaan onderhandelen in de kazerne waar we moeten zijn. Na een korte poos komt hij terug en beveelt de chauffeurs naar de brug te rijden. We kunnen vandaag nog met de trein mee. Wat een geluk!!!. We moeten zelfs niet meer te voet. Juist voor de brug stopt onze colonne. Allen sluiten aan op een minimum van tijd. Iedereen wil hier snel weg. Bang dat er nog iets zou tussen komen om ons achter te houden. Op de brug stappen we flink door boven de snelvlietende Elbe. Nog een "Doswidania" (tot weerziens), tegen de Russen en we marscheren opgelucht over de houten bevrijdingsbrug, de puinen van de middenstad in bij de Amerikanen.

Enkele geallieerde officieren doen ons aansluiten in rijen van vier. "U zult per camion vervoerd worden", roept een van die officieren in 't Frans en in 't Vlaams. "Jullie zijn Belgen", zegt hij tegen ons en blijft staan. "Ik ben ook een Belg en van

CORSENDONCA

Turnhout". Wie nu het eerst en het meest vraagt weet ik niet meer. Veel tijd heeft de jongen ook niet. Zijn dienst wacht. Niemand van ons kent hem juist en hij ons ook niet. Maar als hij hoort dat wij Turnhouters en geburen daarvan zijn, vertelt hij snel. "Daar is alles goed, er is eten genoeg. Daar is niet gevochten en er zijn bijna geen doden gevallen. Hij kan het weten want hij is zelf van Turnhout". Meer weten we er niet van want er staat weer een nieuwe colonne voor ons. Nu Amerikaanse bestuurders. Een auto vol met luidsprekers verwelkomt ons. "Welcome Boy's". In het Frans en het Vlaams wordt dan van daaruit bevolen snel in te stijgen want de trein wacht op ons. Nu geloven we ons zelf niet goed meer. In Turnhout alles nog goed. Een trein die op ons wacht. Snel om er te zijn?

"Ik ben een nieuwe schoen kwijt", sakkert Toon. "Boven van mijn ransel losgeraakt. Splinternieuw en allerbeste marsschoenen". Hij loopt snel terug tot aan de brug maar vindt niets meer. "Dan kan ik de andere ook niet meer gebruiken en daar moet ik dan zulke slechte kleffers voor aandoen, verdoemen, maar allé we zijn op goeden weg naar huis". En we kruipen op de camion al zwetend en draaien onmiddellijk een goede Belgische sigaret van de door Jefke beloofde tabak. "Nu zijn we over de Elbe".

Kobus heeft geluk gehad met zijn brief van Hertha, want hij kon hem aan een Duitser geven die in dezelfde straat woonde en de familie Lucas goed kende. Of die man gelukkig zal zijn als hij die brief leest van zijn geliefde? Peeters heeft nu spijt dat hij de aan hem meegeven brief heeft verscheurd en weggegooid. "Ik betrouwde de Russen niet", legt hij uit. "Het had anders gemakkelijk gegaan. Als we het op voorhand geweten hadden konden ze goed meegereden hebben, geen

CORSENDONCA

controle. Dat is nu voorbij. We rijden reeds door de puinen naar de statie. Puinen en nog eens puinen. Brede banen zijn nu herschapen in een eng gebaand straatje waar de auto's mekaar moeten wisselen in een bocht hier of daar. Aan de rand van de stad komen we aan een statie of rangeerplaats. Een paar treinen wachten dampend op vertrek. We moeten de auto's verlaten die weer andere mensen gaan halen. Bij de ingang van de statie moeten we in rijen van 3 passeren. We moeten zien dat we bij onze kameraden blijven want iedere rij krijgt een zakje met bevoorrading voor de reis. Onmiddellijk wordt er geopend voor de Amerikaanse sigaretten, maar, de eerste tegenslag. Er zitten geen sigaretten in het bevoorrading zakje. Voor de rest is er genoeg. We hebben 3 groten broden, 2 bussen met vlees en bonbons, benevens nog 3 zakjes roggemeel, precies om soep van te koken. Om die tegenslag te vergeten mogen we van Jefke zijn pakje smoren in de wagen, die we nu onmiddellijk gaan opzoeken. De eerste trein is niet voor ons. Hij is reeds bezet met alleen Franse krijgsgevangenen, die meer dan 5 jaar van huis zijn. De volgende trein, een lange met in de 50 wagons, meestal goederenwagens, dat is de onze. Vooraan steekt de Noorse vlag buiten. Dan een wagon of 10 met Hollandse kleuren en de rest wordt voor België behouden. Dus kunnen onze Hollandse makkers nog met ons mee rijden of wij met hen. Na een tijdje zoeken vinden we een grote best voor ons geschikte beestenwagen. We instaleren ons zo gemakkelijk en gerieflijk mogelijk. Nu naar 't vertrek gewacht. Eerst gaan we een praatje slagen met de Duitser die mee op de locomotief staat bij een Engelse soldaat. Op onze vraag of we morgen in België kunnen zijn lacht hij eventjes. Dat zal onmogelijk zijn. Onderweg is veel vernield en de geallieerde troepentransporten gaan steeds voor. Daarbij is er nog maar één spoorbrug over de Rijn waar

CORSENDONCA

wij over zullen moeten. Wanneer we vertrekken dat weet hij ook niet. Hij heeft hier al transsporten gereden die meer dan een dag moesten wachten alvorens te kunnen vertrekken. De Franse transporttrein zal echter binnen enkele minuten "abfaren". Wij gaan ons voorzorgen nemen, zulk een warm weer verwekt dorst en we moeten drinken hebben. In onze wagen vinden we twee lege benzinebussen. Die hebben reeds voor drinkwater gediend veronderstellen we. Ze zijn ook zuiver en hebben geen benzinegeur. We zullen ze vullen dan kunnen we nog maar zien. Peeters en ik nemen er een en gaan naar een kraantje op zoek. Wat later vinden we er een en het geeft nog water ook. Wat een meevaller is in zulk een gehavende stad. We kijken de bussen goed na. Er komt geen benzinekleur op het water liggen. Het zijn speciale bussen voor water denken wij en we nemen het nog meer aan, want zo gauw wij naast de trein stappen met onze waterbussen, gaan er uit iedere wagen jongens met zulke bussen naar het kraantje. In de wagen wordt het water geproefd en onderzocht door ieder van ons en prima bevonden. Dorst zullen we niet lijden. Honger ook niet. Vanachter in de statie is er een post van 't Amerikaanse Rode Kruis die echte bonen koffie uitdeelt. Natuurlijk moeten we daar allemaal van drinken. Terwijl we daar onze beurt afwachten zie we enkele jongens uit een ingestorte hangar met banken en zakken sleuren. Dat kan dienen om op te zitten en op te slapen tijdens de reis. Ook wij kunnen dat gebruiken en meteen zijn we reeds weg. Een kwartier later is heel onze wagon belegd met zakken en bezet met een paar banken. Den trein met Fransen vertrekt onverwachts naar het westen met het gevolg dat er een paar soldaten kunnen achterna lopen om nog te zien wegrijden. Een les voor ons. Nier te ver van onze verlosser. De soldaten hun reisgoed is reeds weg met hun

CORSENDONCA

kameraden, die nog salueren. Zij blijven staan en kijken hen beteuterd na. Wachten op een volgend transport. We moeten echter toch allemaal hard lachen als we achter een haag een Franse soldaat zien te voorschijn komen met zijn broek in de hand. Die jongen wilde zich eerst volkomen in orde gevoelen voor de reis en daar staat hij nu in broek en hemd. Wat hij allemaal brabbelt weet ik niet, zoveel Frans versta ik niet. Het is spijtig voor die man, maar één dag vroeger of later thuis als men reeds vijfjaar weg is, komt ook zo nauw niet meer en hij sluit zich bij de Walen van onze trein aan. Die zullen hem wel voorthelpen. Dat steekt er nu bij die jongens wel in.

Om 19.30 op mijn wekker geeft de locomotief van onze transporttrein 3 korte signalen en een paar minuten later zijden we langzaam de statie uit.

We zijn weg naar het westen. Het Brussels Ketje staat de dansen en wij zingen allemaal van plezier. Ik zorg dat ik op de vloer van de wagon zit met mijn benen buiten het deurgat. Aan slapen wordt niet gedacht. We moeten kijken naar Duitsland. Misschien komen we er na deze keer nog wel. Slapen zullen we morgen of overmorgen wel in België.

De trein schijnt het met onze gedachten eens te zijn en zo snel mogelijk naar het westen te willen. Hij houdt er een snel tempo op na. De landkaarten worden bovengehaald om te zien welke lijn we gaan volgen en het eerste stadje dat we binnenrijden is Eilsleben. Over 5 weken terug volgden we de gevechten rond dat stadje nog in Berlijn. Geen tijd voor. De trein hangt vol met takken, boompjes, vlaggen, muziek en zang. Als we Helmstedt gepasseerd zijn begint het te verduisteren, we rijden de nacht tegemoet. Waar zullen we morgenochtend zitten en wat hebben we daartegen dan al beleefd? We moeten nog veel zien en voorbijrijden.

CORSENDONCA

Veel is hier niet stuk geschoten. Het is hier meer een landbouw streek die goed en beter onderhouden is dan bij de Russen. Af en toe zien we een reeks bontrechtters in een veld staan. Die zijn er gekomen nog in de tijd der "Gross angriffen" en door een vlieger die in gevaar verkeerde. Die tijd is voorbij. De volgende stad die we gaan naderen is Braunschweig. De lichten in de statie brandden volop. Het is al goed donker en we zien van de stad niet veel. In de statie wordt opgehouden en het duurt en blijft duren. We kunnen niet slapen en moeten de deur sluiten, het wordt te koud. Roken, praten, zitten, liggen, niets helpt, de trein blijft te lang stilstaan. En zo donker buiten de statie. We proberen te slapen en uiteindelijk dompelen we in.

Zondag 10 juni 1945

We worden wakker geschud. We kijken naar buiten en het is precies of de trein bolt terug in de richting van Maagdenburg. Onze wagen hotst en botst als over kasseien. "Vierkante wielen verdomme", mompelt de Jef uit Antwerpen. "Dat komt door andersom rijden als gisteren", vertelt hij. Nu is het slapen geheel gedaan. Het gaat tegen 4 uur in de morgen en in het oosten zien we een lichtere plaats aan de hemel, daar gaat de zon opkomen. Het is nog te koud om de deur open te houden. We zetten ons op de bank en roken de ene sigaret na de andere. Het zijn nog steeds bladeren. "Vandaag roken we Engelse sigaretten", vertelt Jef. "Ik ken nog wat engels en de eerste de beste soldaat die ik ontmoet zal ik er over aanspreken". Rond 7 uur stoppen we weer. Nu doen we de deuren open en we lezen, "Lehrte" Dus volgens de kaart hebben we op een hele nacht maar een 25 Km gereden. Van op een zondagavond thuis te komen is onmogelijk. Onze aankomst voorzien we nu op maandagnamiddag. Na een

uur oponthoud in een vervelende regen starten we weer nu naar Hannover waar we nog al tamelijk snel gaan doorrijden. "Hannover – Braunschweig" volgens de luftlage melding in Berlijn kregen we dan gewoonlijk aldaar ook bezoek der Anglo's met hun bommen. Onderweg rijden we langs verscheidene uitgebrande en gebombardeerde treinen. "Zo ben ik veel pakjes van thuis kwijt geraakt", lacht Peeters nu. "Laat ze nu maar liggen, ik heb ze niet meer nodig". Op een stukgeschoten "blokhaus" lezen we Hannover. Dus we gaan Hannover passeren en reeds van verre zien we de vernielde stad opdagen. Links en rechts van onze trein zien we puinhopen. Hier is het vernielde beeld iets anders dan Berlijn en Maagdenburg. De schouwen van de huizen staan hier bijna allemaal nog recht te midden der stenen en zwart gebrande balken. De trein heeft weer goesting precies en we bollen weer goed door Minden, verder door tot in Herford. Halt 8 uur. In een statie staan we naast een troepen transporttrein met Amerikanen en Negers. Opvallend is dat op iedere locomotief een Duitse stoker is naast een Engelse of Amerikaanse soldaat. Kwestie van sabotagemogelijkheid.

"Sigaretten moet ik hebben", zegt Jef en hij is de wagen uit. Een andere transporttrein komt op het andere spoor naast ons staan. Dit zijn enkel soldaten en ze gooien enkele sigaretten uit. Wij roken smakelijk onze eerst Amerikaanse sigaret. De Jef heeft reeds enkele pakjes van een neger gekocht. De soldaten houden echter meer van het vrouwvolk dat in onze trein meereist. Zij krijgen chocolade, sigaretten en "tutter frut". Alle soldaten kauwen het. Vlak voor ons zit een neger en het Oekraïense meisje weet niet waar ze het heeft. Voor het eerst in haar leven ziet ze een pik zwarte mens met spier witte tanden tegen haar lachen. De neger schijnt een lollige knaap te zijn,

maar begrijpt ook de angst van dit meisje voor soldaten en dan nog voor een zwarte. Hij heeft echter geen kwade bedoeling met haar en wil haarchocolade geven. Het meisje dat tot heden toe nog niet veel gesproken heeft tegen ons, zomin als tegen haar verloofde, is niets op haar gemak maar moet evenals wij lachen, als ze de neger bezig ziet tegen zijn kameraden en andere meisjes en ook tegen onze kleinste medereiziger. Op ons aanraden gaat ze toch naar de neger die nog harder lacht en onmiddellijk binnen zijn wagen wipt en met chocolade en koekjes terugkomt voor het meisje. Haar verloofde krijgt een pakje Amerikaanse "Camel", om te roken. Hij praat maar toe, zijn eigen taaltje en lacht hartelijk als hij ziet dat dit Russisch meisje hem onbenullig aanstaart.

De Jef is politieker geworden. Hij heeft gezien dat soldaten van kinderen houden en hij vraagt aan de Duitse of hij met de kleine mag gaan wandelen. Hij loopt de trein af en praat tegen de soldaten van "my baby" en zijn plan lukt. Als hij terug komt is de kleine overladen met chocolade, kau gum, koekjes en doosjes melk. Maar de Jef zijn zakken zitten vol met "Player's, Camel, Chesterfield's en nog meer soorten sigaretten.

Intussen blijft onzen trein stilhouden. Het is reeds middag en het is warm. De transporttreinen vertrekken en wij zien nog geen vertrek. De middag is reeds voorbij en geen afrijden te verwachten. Met enkele makkers ga ik een eindje het stadje in dat niet erg stuk is. We plukken onderweg nog een paar mooie rozen en slagen en praatje met Poolse geallieerde soldaten. We begrijpen de toestand van Polen niet goed. Soldaten bij het Russisch leger en geallieerd leger. Vechtend voor hun vaderland dat onder de invloed van de Russen leeft en die ze niet goed vinden volgens de Polen. Deze soldaten kunnen hier leven als ze willen want de Duitse "Frauleins" wandelen voortdurend

CORSENDONCA

langs ons groepje weg en weer. "Om een sigaretje", fluistert Toon.

Terug bij onze trein komt er weer een nieuwe transporttrein voorbij en we duiken naar de sigaretten die uitgegooid worden. Ik bemachtig mijn deel wel, maar de huid van mijn pink is gekneusd. We gaan soep koken van de pakjes roggemeel uit Maagdenburg en als die half klaar is en we ongeveer 10 uur stilgestaan hebben, maakt de trein aanstalten om te vertrekken wat hij ook doet. Eerst twijfelachtig om de 10 meter stoppen om dan weer wat verder te rijden. Buiten de statie gaat de trein in sneller tempo rijden. We zijn weer weg. Of we morgen thuis zullen zijn, betwijfelen we nu sterk. God weet hoe dikwijls gaan we nog opgehouden worden. We bollen door Bielefeld dat zwaar vernield is. Op de kaart kunnen we onze koers niet meer volgen daar we weer een andere richting in gaan. Kleine staties rijden we voorbij en hoe verder we in westelijke richting rijden, hoe meer vernielingen we zien, vooral het spoornet is zwaar beschadigd. Tientallen locomotieven staan of liggen naast de nog bruikbare lijn. Ze zijn doorzeefd met kogels of geheel uiteen gerukt door bommen. "Erst siegen, dann reizen", ligt voor goed buiten werking. Als we voorbij Gütersloh" zijn wordt het duister en Rhedan is het laatste plaatsje dat we kunnen herkennen in de invallende duisternis. We sluiten onze wagen dicht en leggen ons op de zakken neer. Immer hotsend en botsend van de vierkante wielen. kerieus om te zien en te weten waar we ons morgenvroeg zullen bevinden.

CORSENDONCA

Inhoud

Voorwoord	Blz. 01
Activiteitenverslag 2006	Blz. 08
Oud-Turnhout en haar monumenten	Blz. 16
Uitreiking prijs van verdienste gemeente Oud-Turnhout, 14.01.2007.	Blz. 19
De Liereman	Blz. 25
Monumenten van stilte	Blz. 26
Provinciale infodag archeologie	Blz. 31
De Telefoon van Kranschoot	Blz. 35
De oorlog van Jan Van Den Avoort Deel XII	Blz. 42

CORSENDONCA

Corsendonca

Corsendonca is het ledentijdschrift van de Oud-Turnhoutse Heemkundekring "Corsendonca". Het verschijnt viermaal per jaar en is geregistreerd onder het nummer ISSN 0779-5785.

Losse nummers zijn verkrijgbaar voor de prijs van 2,50 Euro.

Lidmaatschap

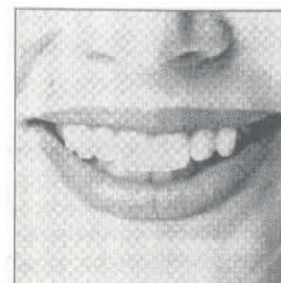
Het lidgeld bedraagt 8,50 euro per jaar. Men kan steeds lid worden door storting van dit bedrag op rekening **646-6074380-60 t.n.v. Heemkundekring Corsendonca**. U ontvangt dan niet alleen het ledentijdschrift, maar u krijgt ook steeds een flinke korting bij een nieuwe publicatie.

Contact adressen

Wim van Hout, Polderstraat. 30	tel: 014/41.65.72 e-mail: wim@vanhout.net
Jan Sels, Draaiboom 98	tel: 014/45.18.12 e-mail: sels.jan@skynet.be
Hugo Miguet, Sprinkhaanweg 4	tel: 014/45.10.88 e-mail: miguet.hugo@scarlet.be
Rudy Cornelis, Polderstraat. 57	tel: 014/42.65.85 e-mail: RCornelis@advalvas.be
Leo van Hooghten, P. Dielsstraat 23	tel: 014/45.22.56 e-mail: leovanhooghten@versateladsl.be
Roger Haeseldonckx, Werkendam 142	tel: 014/41.96.08 e-mail: roger.haeseldonckx@skynet.be
Roger Van Mierlo, Draaiboom 4	tel: 0494 78 42 00 e-mail: Rvanmierlo@telenet.be

delta lloyd

BELEGGINGSADVIES

ONS DOEL, UW GLIMLACH

**KANTOOR OOSTHOVEN
POLDERSTRAAT 29
TEL. 014/41 16 35**

**KANTOOR RAVELS
KLEIN RAVELS 1
2380 RAVELS
TEL. 014/65 87 11**